

Оксана Збанацька,

канд. іст. наук, доц.,

голов. бібліотекар Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого,

докторант Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОШУК ЗА СТАНДАРТАМИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СФЕРИ: ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Виявлено та наведено дефініції різних видів інформаційного пошуку, відображених у термінологічних стандартах системи «Інформація та документація». Здійснено аналіз тлумачень основних з них – інформаційного та документального пошуку, а також інших поширених видів пошуку – бібліографічного, фактографічного та булів. Відзначено негативні тенденції, що мають місце в термінологічних стандартах, та окреслено шляхи їх подолання.

Наголошено на потребі уніфікації професійної термінології, яку пропонується здійснити у три етапи. Перший етап – спільна праця філолога і фахівця в певній галузі знань (архівіста, бібліотекаря) щодо відбору і тлумачення термінів, другий – створення та видання термінологічних довідкових видань, третій – розробка та видання термінологічних стандартів.

Ключові слова: документальний пошук, інформаційний пошук, стандарти, термінологічний аспект.

Стандартизація впроваджується у будь-яку сферу діяльності: управління, машинобудування, сільське господарство, інформатику, техніку, лінгвістику. Вона здійснюється з метою досягнення оптимального впорядкування у певній галузі шляхом встановлення вимог для загального і багаторазового використання, встановлення і застосування «певних стандартів, норм, правил з метою упорядкування діяльності в конкретній галузі» [23, с. 40]. Стандартизацію впроваджено і в бібліотечну справу. Стандартизація в бібліотечній справі – діяльність, що полягає у встановленні та застосуванні єдиних норм, правил, положень і вимог до різних об'єктів бібліотечної справи з метою забезпечення взаємозамінності, технічної та інформаційної сумісності послуг бібліотек, уніфікації термі-

нології, одиниць та форм обліку і звітності, єдиних вимірів ресурсів, продукції і послуг бібліотек, бібліотечного обслуговування [19].

Об'єктом стандартизації може бути предмет, продукція, процес, послуга. Оскільки стандарти, в яких окремо подається термінологія інформаційного пошуку, в Україні відсутні, то в нашому дослідженні ми розглянемо термінологічні стандарти, в яких, серед іншого, у термінологічному апараті подається визначення цього процесу та його видів.

Мета дослідження – виявити і проаналізувати тлумачення різних видів інформаційного пошуку, що відображені в термінологічних стандартах системи «Інформація та документація»¹¹. Для реалізації мети були поставлені такі завдання:

- виявити у чинних стандартах види інформаційного пошуку, навести їхні дефініції;
- проаналізувати тлумачення різних видів інформаційного пошуку.

На проблемних питаннях стандартизації інформаційних наук акцентують увагу Є. Козир, О. Пархоменко, Р. Санченко, А. Шуруба, які на початку ХХІ ст. зазначають, що «в Україні з інформаційних наук, і особливо з документознавства та документування, мало національних стандартів, гармонізованих з міжнародними стандартами, що ускладнює обмін інформацією в міжнародному масштабі» [7, с. 40]. Проблемні аспекти функціонування національних стандартів серії «Інформація та документація» висвітлюють С. Литвинська, С. Харченко [25]. Щодо чинних стандартів станом на 2013 р. дослідниці зауважують: «На жаль, чинні стандарти містять мовні огріхи, недоліки, які призводять до зниження загальної культури видання, ускладнюють сприйняття змісту як стандарту загалом, так і його окремих частин зокрема. Але всього цього можна уникнути, якби розробники... співпрацювали з термінологами, які аналізують, систематизують та класифікують поняття і на підставі цього визначають, наскільки наявні терміни відповідають позначуваним поняттям та іншим вимогам (і мовним, і семіотичним тощо), які має задовольняти кожен термін як член певної терміносистеми» [25, с. 15]. Дослідниця В. Земцева, характеризуючи проблеми і досягнення стандартизації у сфері інформації і документації,

¹¹ Очевидно, через специфіку перекладу та неуніфікованість термінології, система стандартів «Інформація та документація» також позначалася як «Інформація і документація», «Інформація й документація»

пропонує «долучитися до роботи зі створення національних стандартів на продукти і процеси у сфері інформаційної і бібліотечної діяльності» зацікавлених фахівців інформаційних і документаційних центрів, бібліотек, видавництв, архівів України [8, с. 13].

М. Гінзбург, А. Ключь, С. Коваленко досліджують запровадження в Україні стандартів на системи керування [4], В. Моргунюк – стандарти з науково-технічної термінології [17].

Проблеми термінології загального характеру розглядають С. Єрмоленко [16], Н. Клименко [12], І. Кочан [14], М. Кочерган [15], бібліотечної – Г. Солоіденко [20], Н. Стрішенець [22], архівної – С. Зозуля [9], документознавчої – М. Комова [13], соціальних комунікацій – В. Льганаєва [21] та ін.

Використання стандартів у різних сферах життєдіяльності суспільства розглядають М. Хойнацький (видавнича справа) [26], В. Ярошук (бібліотечна справа), В. Дніпренко (освітня сфера). Зокрема, В. Ярошук висвітлює вплив галузевих стандартів на трансформацію діяльності бібліотек. Вона зазначила: «Комп'ютеризовані та інтернетизовані бібліотеки створюють електронні ресурси, надають до них доступ, розробляють аудіоподкасти для незрячих, надають віртуальні інформаційні послуги...», а як назвати ці послуги, «існуюча нормативна база відповіді не дає» [27, с. 26]. В. Дніпренко, окреслюючи сферу застосування національних термінологічних стандартів з бібліотечно-інформаційної справи, зауважив: «Терміни, установлені цими стандартами рекомендовано використовувати у викладанні навчальних дисциплін, в усіх видах нормативної документації, довідковій та навчально-методичній літературі та інших текстах, незалежно від носіїв інформації, що належать до сфери бібліотечно-інформаційної діяльності. Національні термінологічні стандарти з бібліотечно-інформаційної сфери призначено застосовувати в роботі навчальних закладів, бібліотек, організацій, установ, підприємств, інформаційних центрів і служб, архівів, технічних комітетів зі стандартизації, міністерств (відомств), які діють в Україні та пов'язані з даною діяльністю» [6, с. 68].

Ідея створення єдиної термінології у сфері інформаційно-документаційних наук з'явилася ще наприкінці 1960-х років. Але, незважаючи на існуючу Систему стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи, реалізовувалась вона слабо. Російська дослідниця Т. Берестова,

здійснивши аналіз термінологічних стандартів (а за їх відсутності – термінологічних словників) книжкової, бібліотечної, архівної, музейної справи, науково-інформаційної і бібліографічної діяльності, які діяли до 1999 р., з'ясувала, що терміносистема кожної з цих сфер розвивалася ізольовано [1, с. 12]. Не було єдиних підходів до створення дефініцій базових понять: визначення галузі, типу (виду) основної установи, основних продуктів діяльності. До стандартів «не увійшли вокабули похідних термінів *інформація, комунікація, документ*, хоча при цьому активно використовувались слова, похідні від них» [1, с. 12]. Це призвело до того, що багато рішень розробників були непослідовними, нелогічними, а ієрархія термінів не розкривала генетичну єдність та функціональні взаємозв'язки інформаційних явищ. Часто термін не проявляв сутність явища, а затушовував, затіняючи його, вступаючи у протиріччя з уже сформованою термінологією у рамках галузевої підсистеми і при зіставленні складу термінів суміжних галузей.

В Україні вирішення питань стандартизації термінології в інформаційній, бібліотечній та архівній справі покладено на Технічний комітет стандартизації ТК 144 «Інформація і документація», який було створено відповідно до наказу Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики (Держспоживстандарт України) від 10.12.2001 № 608. Виконання функцій секретаріату ТК 144 доручено УкрІНТЕІ.

Метою створення ТК 144 є:

- визначення пріоритетних напрямів розвитку стандартизації в галузі інформаційних наук;
- розроблення, розгляд та погодження національних стандартів, гармонізованих з міжнародними і європейськими, у сфері діяльності ТК 144;
- розроблення національної науково-технічної термінології у сфері інформації, документознавства, бібліотечної та архівної справ.

Наказом Національного органу стандартизації ДП «УкрНДНЦ» від 6 грудня 2016 р. № 407 було внесено зміни до структури ТК 144 і створено підкомітети:

- інформаційна діяльність, обмін інформацією у галузі культурної спадщини, документація та видавнича справа;
- інформаційні технології в створенні та організації документації;

- архівна справа;
- бібліотечна діяльність [5].

Терміни, пов'язані з інформаційним пошуком, було виявлено у чинних національних термінологічних стандартах інформаційної сфери: ДСТУ ISO 5127–2007 «Інформація та документація. Словник термінів» [11], ДСТУ 5034:2008 «Науково-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять» [18], ДСТУ 7448:2013 «Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять» [2].

Зокрема, ДСТУ ISO 5127–2007 «Інформація та документація. Словник термінів» установлює основні терміни та визначення, які використовуються у сфері інформації та документації. Стандарт застосовується під час розроблення прикладних стандартів з інформаційних наук, а також з бібліотечної справи, керування документацією та архівними документами [11].

ДСТУ 5034:2008 «Науково-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять» установлює українські терміни та визначення понять, які використовуються в різних сферах науки і техніки, освіти у процесі збирання, оброблення, пошуку, зберігання та поширення науково-технічної інформації. У стандарті також розглянуто процеси формування інформаційних ресурсів, пошуку інформації та інформаційного обслуговування користувачів, визначено лінгвістичні засоби інформаційного пошуку, комп'ютерні мережеві засоби пошуку та поширення інформації [18].

ДСТУ 7448:2013 «Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять» унормовує українські терміни та визначення понять у сфері бібліотечно-інформаційної діяльності (бібліотека як інформаційна система та бібліотечна мережа, бібліотечні інформаційні ресурси, аналітико-синтетичне опрацювання документів, інформаційні технології в бібліотечній діяльності та інформаційне обслуговування користувачів бібліотеки) [2].

У результаті аналізу термінології зазначених стандартів було виявлено 23 терміни, пов'язані з інформаційним пошуком (див. табл. 1).

Таблиця 1

Види пошуку, зафіксовані у стандартах

Види пошуку	Стандарти		
	ДСТУ ISO 5127–2007 Інформація та документація. Словник термінів	ДСТУ 5034:2008 Науково-інформаційна діяльність	ДСТУ 7448:2013 Бібліотечно-інформаційна діяльність
Багатоаспектний пошук		+	
Бібліографічний пошук		+	+
Булевий (булів) пошук	+	+	
Варіативний пошук	+		
Вільнотекстовий пошук	+		
Діалоговий (інтерактивний) пошук		+	
Довідковий пошук	+		
Документальний пошук	+	+	+
Інтерактивний пошук	+		

Продовження табл. 1

Інформаційний пошук, пошук інформації	+	+	+
Ймовірний пошук	+		
Координатний пошук		+	
Меню-пошук	+		
Одноаспектний пошук		+	
Пакетний пошук	+		
Повнотекстовий пошук		+	
Пошук (шукання)	+		
Пошук на новизну	+		
Пошук перед замовленням	+		
Пошук природною мовою		+	
Ретроспективний пошук		+	
Тематичний пошук		+	
Фактографічний пошук		+	+

Визначення тільки двох термінів – «документальний пошук» та «інформаційний пошук» зустрічається в усіх трьох стандартах. Їх дефініції наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Дефініції термінів «документальний пошук» та «інформаційний пошук», зафіксовані у стандартах

Види пошуку	Стандарти		
	ДСТУ ISO 5127–2007 Інформація та документація. Словник термінів	ДСТУ 5034:2008 Науково-інформаційна діяльність	ДСТУ 7448:2013 Бібліотечно-інформаційна діяльність
Документальний пошук	Шукання спеціальних документів у машинній пам'яті	Інформаційний пошук, об'єктом якого є інформація, зазначена в документах	Шукання, відбирання та видавання документів, що відповідають інформаційному запиту
Інформаційний пошук, пошук інформації	Пошук певної інформації (<i>знання, що їх передають</i>) чи інформації (<i>повідомлення, яке використовують для подання інформації в процесі комунікації для підвищення рівня знань</i>) у машинній пам'яті	Пошук певної інформації, що відповідає інформаційним запитам користувачів	Шукання, відбирання та надання за певними критеріями інформації, яка відповідає заздалегідь заданим вимогам в інформаційному запиті

У ДСТУ ISO 5127:2007 документальний пошук подається як «шукання спеціальних документів у машинній пам'яті» [11, с. 10],

у ДСТУ 5034:2008 – як «інформаційний пошук, об'єктом якого є інформація, зазначена в документах» [18, с. 4], у ДСТУ 7448:2013 – «шукання, відбирання та видавання документів, що відповідають інформаційному запиту» [2, с. 10]. Спільним у наведених визначеннях є позначення процесу шукання, а от об'єкти пошуку різні – спеціальні документи; інформація, зазначена в документах; документи, що відповідають інформаційному запиту. Тільки в останньому визначенні з'являється інформаційний запит, власне заради якого і здійснюється процес шукання.

Термін «інформаційний пошук» став спонукальним щодо появи інформаційної евристики, оскільки є об'єктом цього наукового напрямку. Цей термін увів у інформатику в 1947 р. американський математик К. Муерс. У інформаційно-документаційній сфері «інформаційний пошук» – це «пошук певної інформації чи інформації у машинній пам'яті» [11, с. 10], у науковій – «пошук певної інформації, що відповідає інформаційним запитам користувача» [18, с. 4], у бібліотечній – це «шукання, відбирання та надання за певними критеріями інформації, яка відповідає заздалегідь заданим вимогам в інформаційному запиті» [2, с. 10].

Згідно з ДСТУ ISO 5127:2007 та ДСТУ 5034:2008, відбувається тільки пошук певної інформації, а в ДСТУ 7448:2013 у визначення додано процеси «відбирання та надання», що підсилює важливість шукання не будь-якої інформації, а саме тієї, яка відповідає запиту користувача.

Позитивною тенденцією є те, що дефініції та семантика термінів з роками поступово досліджуються, перевіряються практикою, уточнюються і корегуються.

У двох стандартах з трьох зустрічаються терміни «бібліографічний пошук», «булевий (булів) пошук» та «фактографічний пошук». Їхні дефініції наведено в табл. 3.

Тлумачення «фактографічного пошуку» у ДСТУ 5034:2008 та ДСТУ 7448:2013 подаються однаково; об'єктом пошуку є фактографічні дані. «Бібліографічний пошук» для науково-інформаційної діяльності визначається знаходженням бібліографічних описів документів. Для бібліотечно-інформаційної діяльності – це «пошук інформації про документ або пошук документів за джерелами інформації», хоча, що може бути «джерелом інформації», в ДСТУ 7448:2013 не зазначається. Також відсутня уніфікація в позначенні «булевий» чи «булів» пошук. Виходить,

що в інформаційно-документаційній сфері здійснюється «булів пошук», а в науково-інформаційній – «булевий пошук».

Таблиця 3

Дефініції термінів «бібліографічний пошук», «булевий (булів) пошук» та «фактографічний пошук», зафіксовані у стандартах

Види пошуку	Стандарти		
	ДСТУ ISO 5127–2007 Інформація та документація. Словник термінів	ДСТУ 5034:2008 Науково-інформаційна Діяльність	ДСТУ 7448:2013 Бібліотечно-інформаційна Діяльність
Бібліографічний пошук		Інформаційний пошук, об'єктом якого є бібліографічні описи документів	Пошук інформації про документ або пошук документів за джерелами інформації
Булевий (булів) пошук	(Булів) Формулювання пошуку за допомогою логічних операцій	(Булевий) Інформаційний пошук, у якому інформаційний запит формулюють за допомогою булевих операторів	
Фактографічний пошук		Інформаційний пошук, об'єктом якого є фактографічні дані	Інформаційний пошук, об'єктом якого є фактографічні дані

У ДСТУ 7448:2013 у примітці до статті про термін «інформаційний пошук» зазначено, що розрізняють документальний пошук, бібліогра-

фічний пошук, пошук інформації у повних текстах документів (повнотекстовий пошук), фактографічний пошук, ретроспективний пошук, координатний пошук, булевий пошук, одноаспектний пошук, багатоаспектний пошук, хоча наведено дефініції тільки документального, бібліографічного та фактографічного пошуку [2, с.10].

Дефініції інших видів пошуку (див. табл.1) подано тільки в одному із зазначених стандартів. Усталеною практикою для формування стандартизованої термінології є використання дефініцій і тлумачень, представлених у довідкових виданнях. Тлумачення терміна «інформаційний пошук» містять довідкові видання інформаційної сфери. У «Тлумачному словнику з основ інформаційної діяльності» («Толковом словаре по основам информационной деятельности») (Київ, 1995) інформаційний пошук визначається як «процес знаходження і вибору (видачі) інформації... з окремого тексту, документа, сукупності документів або взагалі з запам'ятовуючого пристрою будь-якої фізичної природи» [23, с. 16]. Фактично можемо відшукувати інформацію у статті, одностомному, багатостомному виданні або іншому, не друкованому, виданні. В «Українській архівній енциклопедії» (Київ, 2008) інформаційний пошук – це «пошук документів, відомостей про них або фактів, відображених у документах» [24, с. 461], що відповідає документальному, бібліографічному та фактографічному пошуку. У словнику-довіднику «Інтелектуальна власність» (Київ, 2000) зазначено: «відповідно до засобів, що використовуються, розрізняють ручний (у фондах на паперовому носіїві), механізований (із застосуванням перфокарт) та автоматизований (за допомогою ЕОМ) пошук документів або відомостей, що відповідають інформаційному запиту, сформульованому відповідно до інформаційної потреби» [10, с. 124]; а за видами пошуку розрізняють «предметний (тематичний), іменний, нумераційний, пошук за ключовими словами, пошук у повних текстах» [10, с. 125].

Інформаційний пошук також знайшов відображення у сфері соціальних комунікацій. Так, В. Ільганаєва пропонує більш складну дефініцію і характеризує інформаційний пошук як «сукупність дій з відбору (знаходження) інформації за заданими ознаками; сукупність операцій, методів і процедур, результатом виконання яких є відбір даних, що зберігаються на запам'ятовуючому пристрої, за заданою тематикою; один з елементів інформаційного процесу» [21, с. 250].

Як показує практика інформаційної діяльності, всі види пошуку тісно взаємопов'язані між собою. Наприклад, щоб знайти документ, треба знати певну сукупність бібліографічних даних – автора, назву, місце видання, рік тощо. Отже, потрібно спочатку здійснити бібліографічний пошук. І, навпаки, щоб провести фактографічний пошук у будь-якій галузі знань або практики, потрібно спочатку знайти ті документи, в яких можуть бути цікаві для нас факти. Тому спочатку треба провести бібліографічний і документальний пошук.

Пояснюючи сутність інформаційного пошуку, Г. Воробйов зазначав, що з усіх інформаційних процесів пошук – найбільш захоплюючий і підступний процес. Захоплюючий, тому що шукати завжди романтично, навіть коли шукаєш те, що загубив. Підступний – тому що він мстить тим, хто ігнорує науку пошуку [3, с. 163].

Висновки. У результаті проведеного аналізу термінології інформаційного пошуку, зафіксованої у чинних термінологічних стандартах ДСТУ ISO 5127–2007 «Інформація та документація. Словник термінів», ДСТУ 5034:2008 «Науково-інформаційна діяльність. Терміни і визначення понять», ДСТУ 7448:2013 «Бібліотечно-інформаційна діяльність», виявлено 23 терміни, що визначають сутність та види інформаційного пошуку. За ознакою повторюваності термінів встановлено, що тільки 2 терміни містяться в усіх трьох стандартах, 3 терміни – у двох стандартах, решта термінів зустрічаються тільки в одному зі стандартів.

За результатами аналізу їхніх дефініцій відзначено такі загальні тенденції: дефініції однакових термінів у різних стандартах різняться одна від одної (наприклад, документальний пошук); для позначення одного поняття використовуються різні терміни (наприклад, булевий (булів) пошук); деякі потрібні терміни взагалі відсутні (наприклад, джерело інформації).

Отже, для взаєморозуміння між усіма суб'єктами інформаційної сфери потрібна інтеграція у термінотворчій діяльності. До стандартів «мають бути включені тільки загальноновизнані терміни і ті, що подолали синонімію» [1, с. 18]. Проблему покликана вирішити уніфікація професійної термінології. Перший її етап – спільна праця філолога і фахівця в певній галузі знань (архівіста, бібліотекаря) щодо відбору і тлумачення термінів, другий – створення та видання термінологічних довідкових видань, третій – розробка та видання термінологічних стандартів.

Література

1. Берестова Т. Ф. Стандартизація професійної термінології суб'єктів інформаційного простору: стан, перспективи розвитку / Т. Ф. Берестова // Науч. и техн. б-ки. – 2005. – № 3. – С. 12–18.
2. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять : ДСТУ 7448:2013. – [Чинний від 2014.07.01]. – Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. – III, 44 с. – (Національний стандарт України) (Інформація та документація).
3. Воробьев Г. Г. Твоя інформаційна культура / Г. Г. Воробьев. – Москва : Молодая гвардия, 1988. – 303 с.
4. Гінзбург М. Д. Стандарти на системи керування: міжнародний та європейський досвід і його запровадження в Україні / М. Д. Гінзбург, С. Є. Коваленко, А. М. Ключь // Стандартизація. Сертифікація. Якість. – 2016. – № 1. – С. 7–16.
5. Державна наукова установа «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» [Електронний ресурс] / М-во освіти і науки України. – Електрон. дані. – Київ : УкрІНТЕІ. – Режим доступу : http://www.uinpei.kiev.ua/viewpage.php?page_id=246. Дата звернення: 01.10.2017. – Назва з екрана.
6. Дніпренко В. І. Сфера застосування національних термінологічних стандартів з бібліотечно-інформаційної справи / В. І. Дніпренко // Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України : зб. матеріалів Все-укр. наук.-практ. конф., м. Київ, 12 листоп. 2015 р. – Київ, 2015. – С. 66–68.
7. Здобутки і перспективи стандартизації інформаційних наук / Є. А. Козир, О. В. Пархоменко, Р. О. Санченко, А. К. Шуруба // Науково-технічна інформація. – 2003. – № 1. – С. 37–41.
8. Земцева В. М. Проблеми і досягнення стандартизації у сфері інформації і документації / В. М. Земцева // Науково-технічна інформація. – 2015. – № 1. – С. 10–13.
9. Зозуля С. М. Сучасна архівна термінологія в Україні : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 27.00.02 / Зозуля Світлана Миколаївна ; Держ. архів. служба України, Укр. НДІ архів. справи та документознавства. – Київ, 2012. – 19 с.
10. Інтелектуальна власність: словник-довідник : у 2 т. / Держ. пат.

відомство України ; за заг. ред. О. Д. Святоцького. – Київ : Ін Юре, 2000. – Т. 2 : Промислова власність / [уклад.: Г. П. Добриніна та ін.]. – 2000. – 268 с. : табл.

11. Інформація та документація. Словник термінів : ДСТУ ISO 5127:-2007. – Чинний від 2009–10–01. – Уведено вперше. – Київ : Держспоживстандарт України, 2010. – 237 с. : дод. – (Національний стандарт України).

12. *Клименко Н. Ф.* Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі / Н. Ф. Клименко, С. А. Карпіловська, Л. П. Килюк ; [відп. ред. Н. Ф. Клименко] ; НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. – Київ : Вид. дім Д. Бураго, 2008. – 335 с. : табл.

13. *Комова М. В.* Українська документознавча термінологія: шляхи творення та функційні особливості : [монографія] / Марія Комова ; Нац. ун-т «Львів. політехніка». – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2011. – 316 с. : табл.

14. *Кочан І. М.* Динаміка і кодифікація термінів з міжнародними компонентами у сучасній українській мові / І. М. Кочан ; [наук. ред. А. П. Загнітко] ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 2004. – 518 с. : табл.

15. *Кочерган М. П.* Слово і контекст : (лексична сполучуваність і значення слова) / М. П. Кочерган. – Львів : Вища шк., Вид-во при Львів. ун-ті, 1980. – 184 с.

16. Літературна норма і мовна практика / С. Я. Єрмоленко [та ін.] ; НАН України, Ін-т укр. мови. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2013. – 319 с. : іл., табл.

17. *Моргунюк В. С.* Зауваження щодо опрацювання державних стандартів з науково-технічної термінології / В. С. Моргунюк ; АН України, Ін-т проблем міцності. – Київ, 1993. – 32 с.

18. Науково-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять : ДСТУ 5034:2008. – [Чинний від 2009.01.01]. – Київ : Держспоживстандарт України, 2009. – 38 с. – (Національний стандарт України) (Інформація і документація).

19. *Сметаніна Л. М.* Стандартизація в бібліотечній справі [Електронний ресурс] / Л. М. Сметаніна // Українська бібліотечна енциклопедія / Нац. б-ка України ім. Ярослава Мудрого. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://ube.nplu.org/article/Стандартизація%20в%20бібліотечній>

%20 справі. – *Статтю створено: 03.06.2015; останній раз редаговано: 03.06.2015.* – Дата звернення: 01.10.2017. – Назва з екрана.

20. *Солоіденко Г. І.* Українська бібліотечна термінологія: становлення та основні етапи розвитку / Г. І. Солоіденко; [наук. ред. О. С. Онищенко]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2010. – 201, [2] с.

21. Социальные коммуникации : (теория, методология, деятельность) : словарь-справочник / [авт.-сост.: В. А. Ильганаева]. – Харьков : Гор. тип., 2009. – 391 с.

22. *Стрішенець Н. В.* Сучасна американська бібліотечно-інформаційна терміносистема: бібліотекознавчий аспект / Н. В. Стрішенець; [ред. О. С. Онищенко]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2011. – 500, [1] с.

23. Толковый словарь по основам информационной деятельности / Укр. акад. информатики, Укр. ин-т науч.-техн. экон. информации; под ред. Н. Н. Ермошенко; [сост.: В. М. Бирбраер, Е. И. Гершгорин, А. М. Грабченко и др.]. – Киев : УкрИНТЭИ, 1995. – 249 с.

24. Українська архівна енциклопедія / Держ. ком. архівів України, УкрНДІ арх. справи та документознавства; [редкол.: І. Б. Матяш (гол. ред.) та ін.]. – Київ, 2008. – 880 с.: фот.

25. *Харченко С. В.* Проблемні аспекти функціонування національних стандартів серії «Інформація та документація» / С. В. Харченко, С. В. Литвинська // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2013. – № 1. – С. 8–15.

26. *Хойнацький М. С.* Основи стандартизації і використання стандартів у видавництві: [навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів, що вивчають дисципліну «Основи стандартизації і використання стандартів у видавництві»] / М. С. Хойнацький; за ред. В. П. Тараника. – Київ : Вища шк., 1993. – 150, [1] с.

27. *Ярошук В.* Вплив галузевих стандартів на трансформацію діяльності бібліотек / В. Ярошук // Бібл. планета. – 2014. – № 1. – С. 26–28.

References

1. Berestova, T. F. (2005). Standartizaciia professionalnoi terminologii subiektov informacionnogo prostranstva: sostoianie, perspektivy razvitiia [Standardization of professional terminology of subjects of the information space: state, development prospects]. *Nauchnyie i tehniczeskie biblioteki – Scientific and Technical Libraries*, no. 3, pp. 12–18 [in Russian].
2. DSTU 7448:2013. Bibliotechno-informatsiina diialnist. Terminy ta vyznachennia poniat [State Standart 7448:2013. Library information activity. Terms and definitions]. Kyiv: Minekonomrozvytku Ukrainy, 2014. III, 44 p. [in Ukrainian].
3. Vorobiov, G. G. (1988) Tvoia informacionnaia kultura [Your information culture]. Moskva : Molodaia gardiia [in Russian].
4. Hinzburh, M. D., Kovalenko, S. Ye., & Kliun, A. M. (2016). Standarty na systemy keruvannia: mizhnarodnyi ta yevropeyskyi dosvid i yoho zaprovadzheniia v Ukraini [Standards for control systems: international and European experience and its implementation in Ukraine]. *Standartyzatsiia. Sertyfikatsiia. Yakist –Standardization. Certification Quality*, no. 1, pp. 7–16 [in Ukrainian].
5. Derzhavna naukova ustanova «Ukrainskyi instytut naukovy-tekhnichnoi ekspertyzy ta informatsii» [State Scientific Institution «Ukrainian Institute of Scientific and Technical Expertise and Information»]. Retrived from http://www.uin-tei.kiev.ua/viewpage.php?page_id=246 (accessed 10.10.2017) [in Ukrainian].
6. Dniprenko, V. I. (2015). Sfera zastosuvannia natsionalnykh terminolohichnykh standartiv z bibliotechno-informatsiinoi spravy [The scope of the application of national terminological standards in the library and information business]. *Bibliotechno-kraieznavstvo u kulturnomu prostori Ukrainy : zbirnyk materialiv Vseukrainskoi naukovy-praktychnoi konferentsii – Library linguistics in the cultural space of Ukraine: a collection of materials of the All-Ukrainian Scientific-Practical Conference*. (12 November 2015), Kyiv: National Historical Library of Ukraine, pp. 66–68 [in Ukrainian].
7. Kozyr, Ye. A., Parkhomenko, O. V., Sanchenko, R. O., & Shuruba A. K. (2003). Zdobutky i perspektyvy standartyzatsii informatsiinykh nauk [Achievements and prospects of standardization of information sciences].

Naukovo-tekhnichna informatsiia – Scientific and Technical Information, no. 1, pp. 37–41 [in Ukrainian].

8. Zemtseva, V. M. (2015). Problemy i dosiahnennia standartyzatsii u sferi informatsii i dokumentatsii [Problems and achievements of standardization in the field of information and documentation]. *Naukovo-tekhnichna informatsiia – Scientific and Technical Information*, no. 1, pp. 10–13 [in Ukrainian].

9. Zozulia, S. M. (2012). Suchasna arkhivna terminolohiia v Ukraini [Modern archival terminology in Ukraine: cand. of sci. thesis]. Kyiv. [in Ukrainian].

10. Dobrynina, H. P. et al. (2000). Intelektualna vlasnist. Promyslova vlasnist [Intellectual Property. Promyslova vlasnist]. O. D. Sviatotskyi (Ed.). Vol. 2. Kyiv [in Ukrainian].

11. Informatsiia ta dokumentatsiia. Slovnyk terminiv [Information and documentation. Vocabulary]. (2010). DSTU ISO 5127:2007 from 1 October 2009. Kyiv : Derzhspozhyvstandart Ukrainy [in Ukrainian].

12. Klymenko, N. F., Karpilovska, Ye. A., & Kysliuk, L. P. (2008). Dynamichni protsesy v suchasnomu ukrainskomu leksykonii [Dynamic processes in modern Ukrainian vocabulary]. N. F. Klymenko (Ed.). Kyiv [in Ukrainian].

13. Komova, M. V. (2011). Ukrainska dokumentoznavcha terminolohiia: shliakhy tvorennia ta funktsiini osoblyvosti [Ukrainian document terminology: ways of creation and functional features]. Lviv: Vyd-vo Lviv. Politekhniky [in Ukrainian].

14. Kochan, I. M. (2004). Dynamika i kodyfikatsiia terminiv z mizhnarodnymy komponentamy u suchasni ukrainskii movi [Dynamics and codification of terms with international components in the modern Ukrainian language]. Lviv [in Ukrainian].

15. Kocherhan, M. P. (1980). Slovo i kontekst : (leksychna spoluchuvanist i znachennia slova) [Word and context: (lexical compatibility and meaning of the word)]. Lviv [in Ukrainian].

16. Yermolenko, S. Ya. et al. (2013). Literaturna norma i movna praktyka [Literary norm and linguistic practice]. Nizhyn: Aspekt-Polihraf [in Ukrainian].

17. Morhuniuk, V. S. (1993). Zauvazhennia shchodo opratsiuvannia derzhavnykh standartiv z naukovo-tekhnichnoi terminolohii [Notes on the

elaboration of state standards on scientific and technical terminology]. Kyiv [in Ukrainian].

18. Naukovo-informatsiina diialnist. Terminy ta vyznachennia poniat [Scientific information activities. Terms and definitions] (2009). DSTU 5034:2008 from 1 January 2009. Kyiv: Derzhspozhyvstandart Ukrainy [in Ukrainian].

19. Smetanina, L. M. (2015). Standartyzatsiia v bibliotechnii spravi [Standardization in the library business]. *Ukrainska bibliotechna entsyklopediia – Ukrainian Library Encyclopedia*. Retrived from <http://ube.nplu.org/article/Стандартизація%20в%20бібліотечній%20справі> (accessed 01.10.2017) [in Ukrainian].

20. Soloidenko, H. I. (2010). Ukrainska bibliotechna terminolohiia: stanovlennia ta osnovni etapy rozvytku [Ukrainian Library Terminology: Formation and Main Stages of Development]. Kyiv [in Ukrainian].

21. Ilganaieva, V. A. (2009). Socialnyie kommunikacii : (teoriia, metodologiia, deiatelnost) [Social communications: (theory, methodology, activity)]. Harkov [in Russian].

22. Strishenets, N. V. (2011). Suchasna amerykanska bibliotechno-informatsiina terminosystema: bibliotekoznavchyi aspekt [Modern American Library Information Terminology System: Library Aspects]. Kyiv [in Ukrainian].

23. Birbraer, V. M., Gershgorin, E. I., Grabchenko, A. M., & et al. (1995). *Tolkovyi slovar po osnovam informacionnoi deiatelnosti* [A glossary of the basics of information activity]. N. N. Yermoshenko (Ed.). Kiev [in Russian].

24. Matiash, I. B. (Eds.). (2008). *Ukrainska arkhivna entsyklopediia* [Ukrainian Archival Encyclopedia]. Kyiv [in Ukrainian].

25. Kharchenko, S. V. & Lytvynska, S. V. (2013). Problemni aspekty funkcionuvannia natsionalnykh standartiv serii «Informatsiya ta dokumentatsiya» [Problematic aspects of the functioning of the national standards of the «Information and Documentation» series]. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia – Library Science. Documentation. Informology*, no. 1, pp. 8–15 [in Ukrainian].

26. Khoynatskyi, M. S. (1993). *Osnovy standartyzatsii i vykorystannia standartiv u vydavnytstvi* [Principles of Standardization and Use of Standards in Publishing]. V. P. Taranyk. (Ed.). Kyiv : Vyshcha shkola. 150 p. [in Ukrainian].

27. Yaroshchuk, V. (2014). Vplyv haluzevykh standartiv na transformatsiiu

diyalti bibliotek [Influence of industry standards on the transformation of libraries]. *Bibliotechna planeta – The Library Planet*, no.1, pp. 26–28 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 14.11.2017.

Oksana Zbanatska,

Cand. Sci. (Historical), Associate Professor, Chief Librarian,

Yaroslav Mudryi National Library of Ukraine,

Doctoral Student,

National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts

Information Search in Standards of the Informational Sphere:

Terminological Aspect

The definitions of various types of information search, reflected in the terminological standards of the «Information and Documentation» system, are revealed and presented. The analysis of the main type – informational and documentary searches, as well as other common types of search – bibliographic, factual and bibliographic was made. The negative tendencies that are taking place in terminological standards are noted, and the ways to overcome them are outlined. It is emphasized on the need for unification of professional terminology, which is proposed to be implemented in three stages. The first stage is the joint work of a philologist and specialist in a certain field of knowledge (archivist, librarian) with regard to the selection and interpretation of terms, the second one is creation and publication of terminological reference publications, and the third is the development and publication of terminological standards.

Keywords: documentary search, information search, standards, terminological aspect.